

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi annetusta hallituksen esityksestä

Viite: Lausuntopyyntö VN/24182/2023-OM-35

Yleiset kommentit

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta kiittää oikeusministeriötä lausuntopyyntöstä ja pitää eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi annetussa hallituksen esityksessä esitetyjä muutoksia pääasiallisesti oikeasuuntaisia.

Yksityiskohtaiset kommentit

Rikoslain (39/1889, RL) 15 b §

Eläintenpitokiellon rikkominen on ollut eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023) säädettyjen valvontaviranomaisten tarkastusoikeuden piirissä lain voimaantulon jälkeen. Valvontaviranomaisilla on ollut oikeus suorittaa tarkastus eläinten hyvinvointilain 78.2 §:n nojalla ilman epäilyä eläinten kaltoinkohtelusta eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi. Tarkastuksen tekeminen ei kuitenkaan ole ollut yksiselitteisesti mahdollista pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön perusteella, koska ankarin rikkomisesta säädetty rangaistus on ollut sakkoa. Tämä on johtanut tilanteisiin, joissa valvontaviranomaiset ovat joutuneet tapauskohtaisesti arvioimaan, onko eläintenpitokiellon rikkomisen lisäksi aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia eläinten hyvinvointisäädöksiä olisi olennaisella tai vakavalla tavalla rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädettyllä tavalla. Tästä johtuen jos on ainoastaan tiedetty, että eläintenpitokieltoon tuomitulla on kiellon alaisia eläimiä, tarkastusta ei ole aina voitu tehdä.

Neuvottelukunta katsoo, että eläintenpitokiellon rikkomisen siirtäminen rikoslakiin ja rikkomisen nostaminen vankeusuhkaiseksi on välttämätön muutos, jotta eläintenpitokieltoa voitaisiin tehokkaasti valvoa myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa ilman edellä kuvattua epäilyä.

RL 23 §

Luonnoksessa viitataan voimassa olevan rikoslain esitöissä esitettyyn ”erityisen painavia syitä” -harkintaan. Esitöiden mukaan tilanteet, joissa kiellon määrääminen uusien rikosten ennalta

ehkäisemiseksi törkeään eläinsuojelurikoksen syyllistyneelle ei olisi edes rajoitettuna tarpeen, ovat käytännössä harvinaisia ja poikkeuksellisia (HE 97/2010 vp s. 25-26).

Perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta tuomittu tulee määrätä eläintenpitokieltoon, ellei määräämättä jättämiselle ole "painavia syitä". Myös painavien syiden osalta viitataan törkeän tekemuodon voimassa oleviin esitöihin (HE 97/2010 vp, s. 25-26). Lisäksi luonnoksen mukaan

"Tällaisina syinä voitaisiin pitää yhtäältä seikkoja, joiden valossa eläinten hyvinvoinnin vaarantumista tulevaisuudessa asianosaisen henkilön taholta voidaan pitää selvästi vähentyneenä. Mikäli esimerkiksi eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistön täyttäneen menettelyn voidaan katsoa johtuneen sellaisista tilapäisistä tai ohimenevistä seikoista, joiden ei enää vastaisuudessa voida perustellusti odottaa olevan käsillä, voisi tämä olla syy kiellon määräämättä jättämiseksi. Samoin jos asiassa on saatu selvitettyä, millä konkreettisilla ja myös valvottavissa olevilla keinoilla eläinten hyvinvointi tullaan vastaisuudessa turvaamaan, voisi tämä tapauskohtaisesti merkitä, että kiellon määräämättä jättämiselle on painavia syitä. Siten esimerkiksi mikäli tuotantoeläinten pitämisen yhteydessä eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistö on täyttynyt eläinten pitopaikkaa koskevien vaatimusten rikkomisen perusteella, voisivat jo toteutetut ja eläinsuojeluvalvonnallisoin keinoin todennetut toimenpiteet pitopaikan uudistamiseksi muodostaa laissa tarkoitettun painavan syyn.

On syytä korostaa, että eläintenpitokiellon määräämättä jättäminen ei olisi perusteltua, jos eläinten hyvinvoinnin turvaamisen on tapauksessa esille tulleiden konkreettisten yksittäisseikkojen valossa katsottava edellyttävän kiellon määräämistä - - menettelyn tahallisuuden voidaan katsoa lähtökohtaisesti puoltavan kiellon määräämistä."

Neuvottelukunta katsoo, että "painavan syyn" tulisi olla eläinsuojelurikoksesta tuomitun henkilön ominaisuuksiin liittyvä peruste, ei vain eläinten pitopaikkaan liittyvä seikka. Eläintenpitokieltoon tuomittu ei saa omistaa, pitää eikä hoitaa eläimiä, eikä muuten vastata eläinten hyvinvoinnista. Neuvottelukunta katsoo, että turvaamistoimen ytimessä on eläinten hyvinvoinnista vastuussa olevan henkilöön liittyvistä ominaisuuksista ja henkilön toimintaan liittyvästä arvioinnista. Jos painavaksi syyksi olla määräämättä eläintenpitokieltoa riittää se, että navetassa on tehty joitain korjauksia, eläintenpitokielto turvaamistoimena menettää merkityksensä. Eläinten pitäminen pitopaikoissa, jotka eivät sovellu eläinten pitämiseen osoittaa joko tietoisia valintoja tai muuta harkintaa tai sellaista elämänhallinnan menettämistä, joka ei pelkästään eläintenpitopaikan rakenteita muokkaamalla korjaannu. Siksi eläintenpitokiellon määräämisestä poikkeamiseen soveltuvien painavien syiden tulisi olla kytketty nimenomaan eläinten hyvinvoinnista vastanneen henkilön ominaisuuksiin.

RL 23 c §

Rikoslakiin esitetään säädettäväksi menettely eläintenpitokiellon sisällön tai voimassaoloajan muuttamista tai kumoamista varten. Neuvottelukunta katsoo, että menettelyä tulisi soveltaa ainoastaan pysyviin eläintenpitokieltoihin. Lisäksi pysyväksi tuomittua eläintenpitokieltoakaan ei tulisi voida kumota, jos eläintenpitokieltoon pysyvästi määrätylle on aiemmin lainvoimaisesti tuomittu määräaikainen eläintenpitokielto. Menettely, joka toistuvasti johtaa eläintenpitokieltoon määräämiseen osoittaa sellaista kyvyttömyyttä vastata eläinten hyvinvoinnista, että pysyväksi määrättyä eläintenpitokieltoa ei tulisi voida kumota.

Lisätietoja:

Jan Mattila jan.mattila@viitasaari.fi

Laura Hänninen laura.hanninen@helsinki.fi

Helsingissä 15.5.2026

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan puolesta

Laura Hänninen, puheenjohtaja

Kauppinen Tiina
Luonnonvarakeskus - Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin
neuvottelukunta